RUSKI INWALID

N° 76.

NIEDZIELA. 30 Marca. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe z Petersburga Wiadomości Zagraniczne: Hiszpaniia. Prussy. Daniia. Turcyia. Włochy. Rozmaitości.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

z Petersburga, 25 Marca.

Nayiaśnieyszy Cesarz JMść roskazał z przyczyny smierci Króla JMsci Hiszpańskiego *Karola IV.* i małżonki iego Królowey *Maryi-Ludwiki-Teresy* przywdziać u dworu trzech tygodniową żałobę, poczynaiąc od dnia 24 Marca z zwyczaynym podziałem.

— Uwolniony od służby Pułkownik Hrabia *Gorski* Nayłaskawiey mianowanym został Wice-Gubernatorem Kaukazkim z przemianą stopnia Pułkownika na Radcę Stanu.

z Tobolska, 4 Lutego.

Po dosyć umiarkowanem zimnie niezwyczaynem w Strefie tuteyszey i trwaiącem aż do 10 Stycznia, nastąpiły nagle mrozy przechodzące 25 Stopni. Dnia zas 14 i 15 tak były silne, że nawet żywe srebro w termometrze zmarzło.

z Pskowa, 14 Marca.

Na iarmarku który się tu odbył w przeszłym miesiącu, był liczny ziazd rozmaitych kupców i obywateli. Towarów tak było wiele, iż ledwie się mogły miescić wsklepach tuteyszych. Tak ludnego i obfitego iarmarku od dawna tu niewidziano.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

HISZPANIIA.

z Madrytu, 1 Marca.

Rząd nasz wywiedziawszy się o niezgodzie, nieporozumieniach i wzaiemnych niechęciach władz cywilnych i woyskowych powstańców Ameryki południowey, przedsięwziął korzystać z tego poróżnienia i uczynić krok ostateczny do odzyskania swey władzy w tych bogatych prowincyiach. Gdzie nadto strona Królewska mocno wzrosła przez nadużycia tych, co się mienią bydź głównemi Apostołami wolnosci i niezawisłosci. Już nawet za pomocą czynnych usiłowań i starań obmyśono summę na załatwienie wydatków uzbroienia wielkiey wyprawy, która według wszelkich podobieństw w dniu pierwszym Maia może rozwinąć żagle i opuscić Kadyx. Wszystkie okręta liniowe, fregaty i korwety należące do wyprawy, należycie są uzbroione, opatrzone we wszystko i

ludność ich w zupełney znayduie się gotowości. Wybrano naybiegleyszych Oficerów w sztuce żeglarskiey, którym ma się poruczyć kierunek tey floty. Wiele statków przewozowych sprowadzono do portu Kadyxkiego, a nowych iescze czekaią w znaczney liczbie z Barcellony, Baiony i Anglii Woysko wyprawy będzie się składać z 20,000 żołnierza z podwoynem uzbroieniem i ukipowaniem. Przedmioty artylleryi razem z inną zbroią zostaną naładowne na okręta. Wiele także statków przeznaczono na zabranie zapasów rozmaitych woiennych, namiotów i t. d. słowem wszystko iest w gotowości do uczynienia tey wyprawy stanówczą. Od czasów wielkiey *Armady* Filipa II, iescze z portu Hiszpańskiego niewychodziła żadna tak wielka i kosztowna wyprawa. Hrabia *L'Avisbal*, Jenerał *O'Donnel*, będzie iey Głównym dowodcą. Wlelka liczba Oficerów zasczytnie odznaczonych w sztuce woienney, domagała slę, aby im wolno było służyć pod tak wielkim wodzem.

PRUSSY.

z Berlina, 12 Marca.

Pan *Lorenz* pełnomocny Minister Elektora JMści Heskiego, ktory niedawno powrócił z Kassel, przywiozł cztery wielkie krzyże orderu *Lwa*, z których ieden przeznaczony iest dla Kanclerza państwa Xiążęcia *Hardenberga*; drugi dla Hrabiego *Bernsdorf*, Ministra spraw Zagranicznych; trzeci dla Jenerał Porucznika Hrabiego de *Lottum* Ministra skarbu i przychodów; a czwarty dla Pana *Schuler de Seden*, Ministra pełnomocnego dworu J. K. M. Wielkiego Xiążęcia Hesskiego przy tuteyszym.

DANIIA.

z Koppenhagi, 20 Marca.

Xiąże *Hessen Filipstalski* Jenerał-Maior woysk naszych, wyiechał w tych dniach do Anglii w celu znaydowania się przy operacyi, maiącey się odbyć dla brata iego, który służył pierwiey w woysku Austryiackiem i w ostatniey Kampanii utracił nogę.—Xiąże JMsc powróci tu przez parę miesiący.

TURCYIA.

z Stambułu, 25 Lutego.

Wyszedł w tych dniach od imienia Samego Sułtana *Gattyszeryff* (Manifest) na mocy którego następstwo na dostoyność Hospodara Walachii i Mołdawii ogranicza się tylko czterma rodzinami. W tey liczbie iest dóm Xiążąt *Suzzo*, z którego Xiąże *Alexander* iest terazniey szym Hospodarem; druga gałęź iest z tegoż domu, z tey ieden pełni dziś obowiązek pierwszego dragomana Porty; *Kalimachi* teraznieyszy Hospodar Mołdawski, i *Moruzi*. Dway inni Xiążęta, którzy składali dowody posiadania prawa na to dostoieństwo, zadowolnieni zostali pensią coroczną ieden 60, a drugi 40 tysięcy piastrów.

Porta przystępuie teraz do nowych tryumfów, z przyczyny otrzymanego doniesienia od Namiestnika Bagdadskiego, który niedawno odniosł nowe znakomite zwycięztwo nad Wehabitami. Razem z takowem doniesieniem przysłał pomieniony Namiestnik dwa ogromne wory z *uszyma*, które miały bydź poodrzynane nayznakomitszym dowodcom woysk nieprzyiacielskich!

Zarazliwe choroby, które się okazały były niedawno w iednem z przedmieściów tuteyszych, stały się były przyczyną trwogi powszechney; lecz się późniey przekonano, że to niebyła bynaymniey zaraza wielka.

WŁOCHY.

Król Neapolitański wysłał Maiora *Micherou* na spotkanie N. Cesarstwa JchMość.

Nuncyusz Papiezki przy dworze Wiedeńskim Pan *Leardi*, towarzyszy Cesarzowi w podróży przez Włochy.

z Neapolu, 1 Marca.

Ogłoszono tu przed kilku dniami postanowienie Królewskie z dnia pierwszego Sierpnia 1818 roku, przez które N. Pan nadaie Xiążęciu *Metternichowi*, dostoynosć Xiążęcia *Portella*. Tytuł ten może bydź przelany przez Xiążęcia następcy iego bezposredniemu.

z Florencyi, 5 Marca.

Kawaler *Lustrini* Nad-dozorca Jeneralny poczt Toskańskich, udał się dnia wczorayszego na granice naszego wielkiego Xięztwa, w celu spotkania tam N. Cesarstwa JchMość Austryiackich, a potem towarzyszenia Jm tutay. Nayiasnieysza Xiężna Parmeńska przybyła tu dzisiay, a Nayiasnieysi Cesarstwo przybędą przez dni parę. Wielkl Xiąże dla uczczenia tey wielkiey pamiątki, rozkazał wydać z swey kassy prywatney summę na wyposażenie 50 ubogich panienek.

ROZMAITOŚCI.

Zbiór zdarzeń większey wagi w roku zeszłym 1818.

(Dokończenie.)

w Październiku.

Dnia 1 Paźdz: N. Cesarzowa *Maryia* przy-

była do *Wrocławia*, a dnia 13 do *Sztutgardu*, zkąd dnia 28 wyiechała. — Dnia 2 Papież odprawił tayny Konsystorz i doniosł Kardynałom o zawartym z Bawaryią Konkordacie. — Dnia tegoż kongres Akwisgrański uchwalił, aby woysko sprzymierzone wyszło z Francyi, względem czego zawarta umowa, podpisana została dnia 9. Zawiera ona także warunki opłaty przez Francyią reszty kontrybucyi. Wymiana zatwierdzeń tey umowy, nastąpiła dnia 17. — D. 3 przybył do *Akwisgranu* Xiąże Angielski *Kent*. — D. 4 Miasto *Akwisgran* dało wielki bal dla obecnych tam NN. Monarchów. — Dnia tegoż Arcy-Xiążę następca tronu Austr: założył na górze *Franzensberg* w Morawii kamień węgielny do obelisku. — D. 6 Xiąże Rossyyski *Michał* opuścił Angliią i przybył do *Akwisgranu* dnia 11 — 6 N. Cesarzowa Rossyyska panuiąca przybyła do Matki swoiey do *Bruchsal*. — D. 8 W. Xiążę *Konstanty* wyiechał z *Warszawy* do *Akwisgranu* (gdzie stanął d. 12.) — Dnia 8 N. *Maryia Ludwika*, Xiężna *Parmy*, powróciła do swey stolicy. — Dnia tegoż zebrały się w Wiedniu Stany Austryi wewnętrzney. — Dnia 12 Seym Związku Niemieckiego odroczył się do d. 7 Stycznia r. n. po podaniu mu przez Wydziały, Seymowy i Woyskowy. *Zasad urządzenia siły zbroyney Związku Niem: i fortec tegoż Związku.*—Dnia 16 Xiążę *Oranii* przybył do Akwisgranu.—D. 18 Król Niderlandski zagaił w Bruxelii posiedzenie Stanów; na drugiey sessyi tychże Stanów czytany był traktat zawarty z Angliią względem zniesienia handlu niewolnikami. — D. 19 list z Akwisgranu N. Pana do Xięcia Namiestnika, z powodu przyięcia w Król: Polskim, N. Cesarzowey Matki. — Dnia tegoż edykt Króla Pruskiego stanowiący Akademiią w *Bann* dla prowincyi Nadreńskich — Dnia tegoż obchód w Akwisgranie rocznicy bitwy pod Lipskiem w obecności Monarchów. — Dnia 20 N. Cesarz Rossyyski i N. Król Pruski wyiechali z Akwisgranu do Valenciennes, Sedan, &c. zkąd odprawiwszy popisy woyska, wyiechali do Paryża, gdzie stanęli dnia 28. W dniu tymże przybył tam W. Xiążę *Konstanty*, a N. Cesarz Rossyyski wyiechał napowrót do Akwisgranu. — Dnia 24 Król Oboiey Sycylii przybył do Rzymu. — D. 27 N. Cesarzowa Austr: wyiechała z *Schönbrunn* do *Munich* (gdzie przybyła dnia 30.) — Dnia 27 rozpoczął się we Lwowie Seym Królestw Gali: i Lodom: a skończył się dnia 31 zaiąwszy się postulatami Królewskiemi. (W tymże miesiącu odbyły się Seymy Królestwa Czeskiego i Xięztwa Morawii, trwały takoż po kilka dni i trudniły się również postulatami Królewskiemi.)—Dnia 30 przybył do Akwisgranu Xiążę następca tronu Pruskiego. W miesiącu tym na początku część wyprawy Angielskiey przeznaczoney do bieguna północnego, to iest, okręty Dorothea i Trent powróciły do Woolwich, a w końcu tegoż miesiąca powróciły podobnież do Szkocyi, *Izabella* i *Alexander*, składaiące drugą część wyprawy, nie dopiąwszy celu swoiego. — W miesiącu tym Xiążę *Karadzi* Hospodar Wołoski, uiechał z Bukarestu do kraiów Austryiackich.

w Listopadzie.

Dnia 1 rozkaz dzienny Xcia *Wellingtona* żegnaiący woysko sprzymierzone opuszczaiące Francyią. — D. 3 N. Cesarzowa Rossyyska wdowa przybyła do Bruxelli. — D. 5 Król. Oboiey Sycylii (który w końcu Paźdz: ziechał był do Rzymu) wyiechał na powrót do Neapolu, gdzie przybył dnia 8 z Bratem swoim Królem *Karolem IV*. D. 6 N. Król Pruski powrócił z Paryża do Akwisgranu. — Dnia 7 Postanowienie Xcia Namiestnika o Kontraktach Sto Jańskich w Warszawie. — Dnia 9 Xiążę *Angoulême* przybył do Akwisgranu, gdzie bawił dzień ieden. — D. 11 wystawiony na nowo gmach Uniwersytetu w Moskwie poświęcono i otworzono. — Dnia 15 Pełnomocnicy 5 wielkich Mocarstw podpisali w Akwisgranie protokół głównieyszych czynności kongressu względem Francyi (odwołuiąc się do Noty podaney dnia 4 przez Pełnomocników 4 Mocarstw Xiążęciu *Richelieu* i do odpowiedzi tegoż z dnia 12.) Podpisali oraz oświadczenie do wszystkich dworów Europy o *wypadku* ich ziazdu do Akwisgranu. — Dnia 19 podpisali protokół o przedłużeniu terminu opłat winnych przez Francyią. Dnia zaś 21 ukończył się kongres. — Dnia 15 N. Cesarz Rossyyski mianował Xcia *Wellingtona* Feldmarszałkiem Ross: — D. 16 inwestytura w Korfu Lorda Kommissarza Angiel: na W. Mistrza orderu *S. Michała* i *S. Jerzego*. — Dnia tegoż N. Cesarz Rossyyski wyiechał z Akwisgranu do Bruxelli, gdzie stanął dnia 17; dnia 18 był z N. Matką swoią na balu danym na ratuszu przez Króla Niderl: dnia 19 znaydował się na sessyi Stanów, na którey po żywych sporach proiekt o milicyi narodowey przyięto, a dnia 20 wraz z N. Matką swoią

wyiechał ztamtąd.—Dnia 17 Prezydent Ziedn: Stanów Ameryki północney zagaił Kongres przez Poselstwo; do którego przyłączony był rapport Pana *Rodney*, Kommissarza w południowey Ameryce, w którym wystawia stan powstańców, a szczególniey w Buenos Ayres i w Chili, iako pomyślny. — Dnia tegoż mianowany Hospodar Wołoszczyzny, Xiążę *Suzzo*, obdarzony został w dywanie kaftanem. O tymże czasie działa głosiły w Stambule przez dni trzy wiadomość o zwycięzeniu Wehabitów i zabraniu ich stolicy.—Dnia 17 N. Cesarz Austr: wyiechał na powrot do swych kraiów.—Dnia tegoż umarła Królowa Angielska.—D. 20 N. Król Pruski wyiechał także na powrót do Berlina (gdzie przybył dnia 20.) — Dnia 21 podany został Stanom Niderl: budżet na rok 1819. Podług niego dochody tego Królestwa wynosić maią w tym roku 72,786,691 zł: a wydatki tyleż prawie.—Dnia 23 N. Cesarz Austr; przybył do Munich, gdzie wraz z małżonką swoią przez dni kilka bawił. — D. 25 N. Cesarz Rossyyski przybył do Karlsruhe i stanął u N. Margrabiny, Matki N. małżonki swoiey, a dnia 28 przybył do Sztuttgardu. — W miesiącu tym i w poprzedzaiącym trwały układy między Hiszpaniią i Ziend: Stanami Ameryki północney, podług których obie Florydy maią bydź odstąpione Ziedn: Stanom. Francuzi osiedli w Ameryce północney w tak zwanem *polu przytułku*, opuścili ie i założyli nową osadę w Tomdeckhie, w prowincyi Alabama.

w Grudniu.

D. 1 zbiegły Hospodar Wołoski, przybył do St. Gallen, zkąd udał się do Genewy i osiadł w Szwaycaryi. — Dnia 2 pogrzeb w Londynie Królowey Angielskiey. — Dnia 3 N. Cesarz Austr: powrócił z Akwisgranu do Wiednia. — Dnia tegoż W. Xiążę *Konstanty* powrócił z Akwisgranu do Warszawy. — D. 4 N. Cesarz Rossyyski przybył do Weymaru. — D. 5 Arcy-Xiążę *Palatyn* Węgierski przybył do Rzymu. — D. 7 rozpoczął się Seym Rzplitey Krakowskiey a skończył się dnia 8 Stycznia. Głównym przedmiotem obrad iego był proiekt rozmiaru gruntów, który odrzucił. Przyiął zaś budżet na rok 1819, podług którego ogół przychodu wynosił 1,331,692 zł: gr: 17 a wydatki 1,300,541 zł: gr: 7. Przyiął także proiekt o Radzie handlowey i Giełdzie kupieckiey. — Dnia 7 zawarta została w *Petsrsburgu* między Rossyią i Prussami, umowa przemiiaiąca handlowa na rok 1819.—Dnia 8 umarł w Rastadt Wielki Xiążę Badeński, obiął po nim rządy stryy iego W. Xiąże *Ludwik* i ogłosił w dniu tymże Patent do swoich poddanych. — Dnia 10. Król Francuzki zagaił w Paryżu mową z tronu posiedzenie ciała prawod: Dnia 12 N. Cesarz ALEXANDER przybył do Wiednia.— D. 14 Xiąże *Wellington* i Lord *Castlereagh* wyiechali z Paryża do Londynu. — Dnia 18 Stany Niderlandskie przyięły proiekt do prawa skarbowego.—Dnia 20 W. Xiążę *Michał* przybył do Turynu, a dnia 29 do Medyolanu.—Dnia 23 N. Cesarzowa Rossyyska Matka ziechała do Potsdamu, a dnia 24 odprawiła wiazd do Berlina, gdzie bawiła do dnia 27.—Dnia 23 Deputacyia obu Izb prawod: Franc: składały Królowi swe adressa.— Dnia tegoż W. Xiążę Badeński zwołał Stany kraiowe na dzień 23 Marca 1819 r.— Dnia 23 N. Cesarz ALEXANDER wyiechał z Wiednia.—Dnia 24 umarła w Dreznie ciotka N. Króla Saskiego Xięż: *Maryia Elżbieta* w 83 roku życia.—Dnia 25 W. Xięże *Konstanty* wyiechał z Warszawy do Zamościa dla przywitania tam N. Cesarza i Króla Brata swego, w powrocie Jego do Petersburga.—Dnia tegoż Król Frncuzki pozwolił 25 wygnańcom Franc:, którzy głosawali na smierć *Ludwika XVI.* wrócić do Francyi.— Dnia 26 obrządek w Kościele Metrop: w Warszawie włożenia Palliusza na JW. JXiędza *Malczewskiego*, iako Arcy Biskupa Warsz: i Prymasa Król: Pol:—Dnia tego umarła w Madrycie Królowa Hiszpańska *Maryia Izabela.* — Dnia 29 nastąpiła w Paryżu wielka odmiana Ministrów Francyi. Wszyscy ustąpili z Ministeryum, wyiąwszy woiennego. Prezesem Rady Ministrów i Ministrem Inter: Zagra: na mieysce Xięcia *Richelieu*, został Margrabia *Dessole.* W tymże prawie czasie zaszła także zmiana w składzie Ministrów Sardyńskich.—Dnia 30 Hrabia *Bernstorff* obiął w Berlinie ster Ministerstwa interessów Zagranicznych.

W PETERSBURGU

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.